

Byla C-560/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. spalio 26 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Verwaltungsgericht Wien (Austrija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. rugsėjo 25 d.

Pareiškėjai:

CR

GF

TY

Atsakovas:

Landeshauptmann von Wien

Pagrindinės bylos dalykas

Leidimo gyventi šalyje išdavimas

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktų, visų pirma Direktyvos 2003/86/EB, išaiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

I. Ar pabėgėlio, kuris prieglobsčio prašymą pateikė kaip nelydimas nepilnametis ir kuriam dar kaip nepilnamečiui prieglobstis buvo suteiktas, tėvai, kurie yra trečiosios šalies piliečiai, gali ir toliau remtis 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyvos 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą 2 straipsnio f punktu, siejamu su 10 straipsnio 3 dalies a punktu, jeigu pabėgėlis tapo

pilnamečiu po to, kai jam buvo suteiktas prieglobstis, bet dar vykstant leidimo gyventi šalyje išdavimo jo tėvams procedūrai?

II. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar tokiu atveju taikomas reikalavimas, kad trečiosios šalies piliečio tėvai prašymą dėl šeimos susijungimo, kaip nustatyta 2018 m. balandžio 12 d. Teisingumo Teismo sprendime *A ir S* (C-550/16, 61 punktas), „iš esmės [pateiktų] per tris mėnesius nuo datos, kai atitinkamas „nepilnametis“ buvo pripažintas pabėgėliu“?

III. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar pilnametei pripažinto pabėgėlio seseriai reikia išduoti leidimą gyventi šalyje tiesiogiai remiantis Sąjungos teise, jeigu pabėgėlio tėvai tuo atveju, jeigu leidimas gyventi šalyje pilnametei pabėgėlio seseriai nebūtų išduotas, faktiškai būtų priversti atsisakyti teisės į šeimos susijungimą pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą, nes pilnametei pabėgėlio seseriai dėl sveikatos būklės būtina nuolatinė tėvų priežiūra, todėl ji negali likti viena kilmės valstybėje?

IV. Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: kokiais kriterijais reikia remtis vertinant, ar toks prašymas dėl šeimos susijungimo „iš esmės“ buvo pateiktas per tris mėnesius nuo datos, apibrėžtos 2018 m. balandžio 12 d. Teisingumo Teismo sprendime *A ir S* (C-550/16, 61 punktas)?

V. Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar pabėgėlio tėvai ir toliau gali remtis savo teise į šeimos susijungimą pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą, jeigu nuo datos, kada nepilnametis buvo pripažintas pabėgėliu, iki datos, kada jie pateikė prašymą dėl šeimos susijungimo, praėjo trys mėnesiai ir viena diena?

VI. Ar valstybė narė per šeimos susijungimo procedūrą pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą gali iš pabėgėlio tėvų iš esmės reikalauti, kad jie atitiktų Direktyvos 2003/86/EB 7 straipsnio 1 dalies sąlygas?

VII. Ar reikalavimas atitikti Direktyvos 2003/86/EB 7 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas sprendžiant šeimos susijungimo pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą klausimą priklauso nuo to, ar, kaip nustatyta Direktyvos 2003/86/EB 12 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje, prašymas dėl šeimos susijungimo buvo pateiktas per tris mėnesius nuo pabėgėlio statuso suteikimo?

Nurodomi Bendrijos teisės aktai

SESV, konkrečiai 20 straipsnis

2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyva 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą, konkrečiai 2, 4, 7, 9 straipsniai

Nurodomi tarptautinės teisės aktai

Europos žmogaus teisių konvencija (toliau – EŽTK), 8 straipsnis

Nurodomi nacionalinės teisės aktai

Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz (Įstatymas dėl įsikūrimo ir gyvenimo šalyje, toliau – NAG), konkrečiai 2, 11, 46 straipsniai

Asylgesetz (Prieglobsčio įstatymas, toliau – AsylG), konkrečiai 34, 35 straipsniai

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 *Verwaltungsgericht Wien* (Vienos administracinis teismas) nagrinėja tris leidimų gyventi šalyje išdavimo pagal NAG 46 straipsnio 1 dalies 2 punktą bylas. Šios trys bylos susijusios su Austrijoje pripažinto pabėgėlio RI tėvais (CR ir GF) bei pilnamete seserimi (TY). Pareiškėjai pateikė prašymus dėl šeimos susijungimo su RI. Visi minėti asmenys yra Sirijos piliečiai.
- 2 RI, kaip nelydimas nepilnametis, į Austriją atvyko 2015 m. gruodžio 31 d., o 2016 m. sausio 8 d. pateikė tarptautinės apsaugos prašymą. 2017 m. sausio 5 d. įteiktu *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Federalinė imigracijos ir prieglobsčio tarnyba) sprendimu (jis pagal Austrijos teisės aktus įsiteisėjo 2017 m. vasario 2 d.) RI buvo suteiktas pabėgėlio statusas.
- 3 2017 m. balandžio 6 d. CR, GF ir TY pateikė prašymus dėl šeimos susijungimo su RI pagal AsylG 35 straipsnį. 2018 m. gegužės 29 d. įteiktu Austrijos ambasados Damasko sprendimu šie prašymai buvo atmesti, nes RI per tą laiką tapo pilnametis. Šis sprendimas įsiteisėjo 2018 m. birželio 26 d.
- 4 2018 m. liepos 11 d. elektroniniu laišku CR, GF ir TY pateikė šioje byloje nagrinėjamus prašymus dėl šeimos susijungimo pagal NAG 46 straipsnio 1 dalies 2 punktą, remdamiesi iš Direktyvos 2003/86/EB kylančiomis teisėmis bei, kiek tai susiję su TY, EŽTK 8 straipsniu. Šie prašymai 2020 m. balandžio 20 d. *Landeshauptmann von Wien* (Vienos federalinės žemės vyriausybės vadovas) sprendimais buvo atmesti, motyvuojant tuo, kad prašymai buvo pateikti „ne per tris mėnesius nuo pabėgėlio statuso suteikimo“. Šie sprendimai nustatytais terminais ir tvarka buvo apskūsti – skundą nagrinėja *Verwaltungsgericht Wien*. Sujungtose bylose *Verwaltungsgericht Wien* 2020 m. rugsėjo 3 d. surengė viešą posėdį.
- 5 Šis teismas nustatė, kad pareiškėjai CR, GF ir TY nepateikė įrodymų, jog turi teisę į normaliomis laikomas gyvenamąsias patalpas Austrijoje, turi Austrijoje galiojantį sveikatos draudimą ir pastovias bei reguliarias pajamas. Be to, nustatyta, kad TY serga cerebriniu paralyžiumi ir jai reikia neįgaliojo vežimėlio bei pagalbos valgant ir rūpinantis kasdiene higiena. Ja iš esmės rūpinasi motina CR; jokios

socialinės paramos savo dabartinėje gyvenamojoje vietoje ji negauna. Tėvai negali palikti jos Sirijoje vienos.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 6 Pareiškėjai *Verwaltungsgericht Wien* teigia, kad pagal Sprendimo *A ir S* 34 punktą prašymo dėl šeimos susijungimo pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą atveju draudžiama iš pareiškėjų reikalauti Direktyvos 2003/86/EB 7 straipsnio 1 dalyje apibrėžtų įrodymų, numatytų Austrijos teisės aktuose.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 7 Nagrinėjamosiose bylose *Verwaltungsgericht Wien* iš esmės kyla klausimas, ar pareiškėjai gali remtis iš Direktyvos 2003/86/EB kylančiomis teisėmis, nors pabėgėlis RI per tą laiką yra tapęs pilnametis. Sprendime *A ir S* Teisingumo Teismas yra išaiškinęs, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris atvykimo valstybės narės teritoriją ir prieglobsčio prašymo šioje valstybėje narėje pateikimo momentu neturėjo 18 metų, bet vykstant prieglobsčio procedūrai sulaukė pilnametystės ir vėliau jam buvo suteiktas pabėgėlio statusas, ir toliau turi būti laikomas „nepilnamečiu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/86/EB 2 straipsnio f punktą, siejamą su 10 straipsnio 3 dalies a punktu.
- 8 Vis dėlto nagrinėjamu atveju, kitaip nei Sprendime *A ir S* nagrinėtomis aplinkybėmis, trečiosios šalies pilietis pilnamečiu tapo ne vykstant prieglobsčio procedūrai, o tik per šeimos susijungimo procedūrą pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą. Atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo sprendimo *A ir S* preambulę, *Verwaltungsgericht Wien* mano esant pagrįsta manyti, kad šiame sprendime išsakyti argumentai gali būti taikomi ir tokiais atvejais, kaip nagrinėjami šiose bylose (argumentai 2020 m. liepos 16 d. Teisingumo Teismo Sprendime *B.M.M. ir kt.*, C-133/19, taip pat rodo, kad tapimas pilnamečiu vykstant procedūrai pagal Direktyvą 2003/86/EB iš principo neturi reikšmės – veikiau reikia remtis nepilnametyste prašymo pateikimo momentu). Tačiau, kiek *Verwaltungsgericht Wien* žinoma, šiuo klausimu nėra Teisingumo Teismo jurisprudencijos, todėl užduodamas pirmasis klausimas.
- 9 Jeigu į jį būtų atsakyta teigiamai, *Verwaltungsgericht Wien* kyla kitas klausimas, ar Sprendimo *A ir S* 61 punkte pateikti argumentai, kad prašymas dėl šeimos susijungimo pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą iš esmės turi būti pateiktas per tris mėnesius nuo datos, kai nepilnametis buvo pripažintas pabėgėliu, gali būti pritaikyti nagrinėjamomis aplinkybėmis (antrasis klausimas). Kadangi nagrinėjamosiose bylose pabėgėlis tapo pilnametis po to, kai buvo pripažintas pabėgėliu, galėtų būti įmanoma ir tai, kad toks terminas pradedamas skaičiuoti tik nuo pabėgėlio pilnametystės momento, taigi, prašymas dėl šeimos susijungimo pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą, pateiktas tuo metu, kai pabėgėlis dar buvo nepilnametis, bet kuriuo atveju yra

pateiktas laiku; taip yra nepaisant to, per kiek laiko nuo prieglobsčio suteikimo prašymas buvo pateiktas.

- 10 Jeigu ir į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, *Verwaltungsgericht Wien* mano, kad Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nėra nustatyta kriterijų, kuriais remiantis reikėtų vertinti, ar buvo laikytasi „iš esmės“ trijų mėnesių termino (ketvirtasis klausimas).
- 11 Nagrinėjamosiose bylose nuo prieglobsčio suteikimo nepilnamečiui iki prašymų dėl šeimos susijungimo pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą pateikimo praėjo trys mėnesiai ir viena diena. *Verwaltungsgericht Wien* kyla klausimas, ar tai reiškia, kad buvo laikytasi Sprendimo A ir S 61 punkte nurodyto „iš esmės“ trijų mėnesių termino (penktasis klausimas).
- 12 Šiuo atžvilgiu *Verwaltungsgericht Wien* preziumuoja, kad pareiškėjai negali būti kaltinami tuo, kad pateikdami prašymus dėl šeimos susijungimo pasinaudojo pagal Austrijos teisės aktus tinkamu teisių gynimo būdu – AsylG 35 straipsniu grindžiamu prašymu, kuris, per tą laiką suėjus pabėgėlio pilnametystei, galiausiai buvo atmestas, nes pareiškėjai neturėjo jokios įtakos tam, kada jų prašymai buvo išnagrinėti. Šioje byloje nagrinėjami papildomi prašymai dėl šeimos susijungimo pagal NAG 46 straipsnio 1 dalies 2 punktą buvo pateikti nedelsiant po to, kai buvo atmesti pagal AsylG 35 straipsnį pateikti prašymai, todėl, *Verwaltungsgericht Wien* manymu, terminas šiuo atžvilgiu nebuvo praleistas, o klausimas, ar prašymai dėl šeimos susijungimo iš esmės buvo pateikti per tris mėnesius nuo prieglobsčio suteikimo, gali būti susijęs tik su pirmą kartą pateiktais prašymais dėl šeimos susijungimo pagal AsylG 35 straipsnį, kurie buvo pateikti praėjus trimis mėnesiais ir vienai dienai po to, kai nepilnamečiui buvo suteiktas prieglobstis.
- 13 *Verwaltungsgericht Wien* nežvelgia, kad Sprendimo A ir S 34 punkte ar kitoje vietoje būtų pripažinta, jog prašymo dėl šeimos susijungimo pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą atveju draudžiama iš pareiškėjų reikalauti Direktyvos 2003/86/EB 7 straipsnio 1 dalyje apibrėžtų įrodymų (žr. šio sprendimo 6 punktą). Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punkte garantuojamas šeimos susijungimas pirmos eilės tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiams, netaikant 4 straipsnio 2 dalies a punkte nustatytų sąlygų. Tai reiškia, kad nereikalaujama, jog globėjas giminaičius išlaikytų ir jog giminaičiai neturėtų deramos šeimos paramos kilmės šalyje. Tačiau *Verwaltungsgericht Wien* nei iš nuostatos formuluotės, nei iš Šeimos susijungimo direktyvos struktūros nėra aišku, dėl kokių priežasčių Direktyvos 2003/86/EB 7 straipsnyje nustatyti reikalavimai iš esmės netaikomi šeimos susijungimui pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą (ne taip kaip šeimos susijungimų pagal Direktyvos 2003/86/EB 4 straipsnio 1 dalį atveju, dėl kurių Direktyvos 2003/86/EB 12 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje aiškiai nustatyta, kad Direktyvos 2003/86/EB 7 straipsnis jiems netaikomas). Todėl pateikiamas šeštasis klausimas.

- 14 *Verwaltungsgericht Wien* taip pat neaišku, ar tokių įrodymų reikalavimas priklauso nuo to, ar prašymas dėl šeimos susijungimo buvo pateiktas per tris mėnesius nuo pabėgėlio statuso suteikimo, kaip reglamentuota Direktyvos 2003/86/EB 12 straipsnio 1 dalies trečiojoje pastraipoje. Kaip rodo sisteminis kontekstas, joje nurodytas terminas dėl pirmoje pastraipoje pateiktos nuorodos gali būti taikomas tik Direktyvos 2003/86/EB 4 straipsnio 1 dalyje nurodytiems šeimos nariams. Tačiau šią nuostatą galima aiškinti ir taip, kad ji iš esmės taikoma bet kokiam prašymui dėl šeimos susijungimo (taip galima suprasti Teisingumo Teismo sprendimo *KB* byloje C-380/17 46 ir 47 punktus), todėl septintuoju klausimu siekiama išsiaiškinti, kaip turi būti aiškinama Direktyvos 2003/86/EB 12 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa.
- 15 Globėjo sesuo nepatenka į šeimos nario apibrėžtį pagal Austrijos teisės aktus. Šiuo atžvilgiu Austrija nepasinaudojo Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 2 dalyje numatyta galimybe. Pareiškėjai *Verwaltungsgericht Wien* argumentuoja, kad pilnametės sesers aprūpinimas kilmės valstybėje nėra užtikrintas, kilmės valstybėje daugiau giminių nėra, todėl seseriai būtinai reikalinga tolesnė tėvų priežiūra.
- 16 *Verwaltungsgericht Wien* šią situaciją vertina taip, kad prašymą pateikę globėjo tėvai faktiškai būtų priversti atsisakyti savo iš Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punkto galbūt kylančių teisių į šeimos susijungimą, jeigu leidimas gyventi nebus išduotas ir globėjo seseriai.
- 17 Savo ligšiolinėje jurisprudencijoje, susijusioje su SESV 20 straipsniu (Sprendimas *Zambrano* byloje C-34/09, Sprendimas *Dereci* byloje C-256/11, Sprendimas *Chavez-Vilchez* byloje C-133/15 ir kt.), Teisingumo Teismas yra išaiškinęs, kad gali būti draudžiama atsisakyti išduoti leidimą gyventi šalyje trečiosios šalies piliečiams, jeigu atsisakius jį išduoti Sąjungos piliečiai būtų priversti išvykti iš Sąjungos teritorijos. Tokiomis aplinkybėmis šie Sąjungos piliečiai iš tikrųjų negalėtų naudotis tuo, kas sudaro Sąjungos piliečio statusu suteikiamų teisių esmę. Tačiau, *Verwaltungsgericht Wien* požiūriu, ligšiolinė Teisingumo Teismo jurisprudencija, viena vertus, susijusi tik su Sąjungos pilietybe, kita vertus, tik su aplinkybėmis, kai trečiosios šalies pilietis paraginamas išvykti iš Europos Sąjungos teritorijos, bet ne su aplinkybėmis, kai atsisakoma leisti susijungimo tikslais atvykti šeimos nariams.
- 18 Nagrinėjamos bylos nesusijusios su Sąjungos piliečiais, todėl SESV 20 straipsniu suteikiamų teisių esmės pažeidimo nėra. Vis dėlto galima argumentuoti, kad pareiškėjams CR ir GF – jeigu jie turi teisę į šeimos susijungimą pagal Direktyvą 2003/86/EB – atsisakymo suteikti teisę gyventi šalyje dar vienam asmeniui atveju tampa faktiškai neįmanoma pasinaudoti Sąjungos teisės suteikiama teise į šeimos susijungimą. *Verwaltungsgericht Wien* požiūriu, minėtuose Teisingumo Teismo sprendimuose išsakytus argumentus dėl SESV 20 straipsnio galima pritaikyti kalbant apie naudojimąsi teise į šeimos susijungimą pagal Direktyvos 2003/86/EB 10 straipsnio 3 dalies a punktą; todėl

trečiuoju klausimu siekiama išsiaiškinti, ar dėl tokio faktinio neišvengiamumo Direktyvos 2003/86/EB taikymo sritis gali būti išplėsta ir apimti ir kitus asmenis.

- 19 Šiuo aspektu reikia atsižvelgti į tai, kad pagal Austrijos teisės aktus pilnametei globėjo seseriai, nepaisant to, kad ji neatitinka sąlygų, teisė gyventi šalyje gali būti suteikta privalomaisiais privataus ir šeimos gyvenimo pagrindais, nustatytais EŽTK 8 straipsnyje. Tačiau gali būti, kad tiesiogiai iš Sąjungos teisės kylanti teisė į leidimo gyventi šalyje išdavimą išsina už EŽTK 8 straipsnio suteikiamos apsaugos ribų; todėl atrodo būtina pateikti klausimą dėl to, kaip turi būti išspręsta nagrinėjama byla dėl globėjo sesers.

DARBINIS VERTINIMAS